

IN MEMORIAM

PROFESSOR DR. G. VAN DER SCHUEREN

Dinsdag 21 februari ll. overleed te Heverlee professor dr. Gerard van der Schueren, gewoon hoogleraar in de Faculteit der Geneeskunde van de K.U.Leuven. Hij was 69 jaar. Zaterdag 25 februari ll. vond de plechtige rouwdienst plaats in de parochiekerk Sint-Lambertus te Heverlee.

Voor de talrijk aanwezige familie en vrienden van professor van der Schueren sprak rector P. De Somer het hiernavolgende «In Memoriam» uit.

Wij zijn naar hier gekomen om in het kader van deze liturgische plechtigheid afscheid te nemen en de nagedachtenis te eren van één onzer meest eminente professoren. Ik nodig u uit samen de betekenis van dit rijkgevuuld leven voor onze universiteit te herdenken en hulde te brengen aan iemand die zich gedurende 42 jaar volledig heeft ingezet voor onze Alma Mater.

Professor Van der Schueren werd geboren te Zulte op 14 juni 1908. Zijn vader was doctor in de geneeskunde en stamde uit een familie, die sinds eeuwen bekendheid verwierf door het fokken van paarden en het veredelen van paardenrassen. Die afkomst en het milieu waarin hij opgroeide drukten een stempel op zijn hele leven. Zij waren bepalend voor zijn beroepskeuze, zoals zijn vader werd hij dokter maar dan met een speciale interesse voor de biologische problemen en zijn bijzonderste liefhebberij werd het kweken, verhandelen en berijden van paarden.

Vanaf zijn kinderjaren kwam hij langs de praktijk van zijn vader in contact met de miserie van een toen arme bevolking, die bij de familiedokter niet alleen geneeskundige hulp zocht, maar ook een raadsman voor alle soorten moeilijkheden waarmee het gezin te kampen had.

Als kind vergezelde hij zijn vader bij zijn huisbezoeken ; zo werd hij rechtstreeks geconfronteerd met het weinige dat

geneeskunde als wetenschap in die tijd bieden kon en met de belangrijke rol, die de dokter als mens tussen andere mensen kon vervullen. Uit deze contacten groeide zijn bekommernis voor sociale en humane problemen, die ietwat moraliserend steeds doorscheurde in de wetenschap, die hij aan zijn studenten bracht, in de raad die hij gaf aan de velen, die hem kwamen opzoeken om hem te helpen bij de keuze van hun toekomstig beroep en in zijn gesprekken met familieleden en vrienden. Een onderhoud met professor van der Schueren beperkte zich nooit tot het zakelijke dat men wenste te bespreken. Het was sterker dan hemzelf ; het was hem onmogelijk zijn eigen bewogenheid voor de humane implicaties van onze dagelijkse handelingen te bedwingen en de idealist in hem te onderdrukken, die als het ware bezeten was met plannen om het beter te doen, die met steeds nieuw enthousiasme terug begon om zijn gesprekspartners mee te slepen uit hun onverschilligheid, naar een wereld zoals hij hem droomde en voor een deel verwezenlijkte. Niet al zijn plannen werden werkelijkheid ; in snel tempo volgden de ene de andere op ; soms viel het zaad in vruchtbare bodem en groeide het uit tot nieuwe initiatieven van hemzelf of van zijn medewerkers, dikwijls kwam het terecht op de rots en verging.

De wereld waarin professor Van der Schueren leefde was er een vol beweging, met een perpetuum mobile van

gedachten, maar gebouwd uit stevig materiaal en gestructureerd volgens blijvende, onvergankelijke waarden. Hij was een humanist, die in de geschiedenis - zijn intellectuele hobby - naar een houvast zocht, meer dan in vergankelijke nieuwe theoriën en levensstijlen. Latijn en Grieks waren voor hem levende talen die hij las en schreef. Zijn wijsheid zocht hij bij de klassieke schrijvers, zijn levensnormen in zijn geloof. Hij was kritisch in zijn wetenschap en geneeskundige praktijk, maar trouw aan de waarheden en de vaste waarden van zijn godsdienst. Hij legde zich neer bij de beslissingen en de richtlijnen van het kerkelijk gezag, dat in veel omstandigheden een beroep deed op zijn deskundigheid. Zijn moraal was strict en streng en zijn houding was hard tegenover hen die zich moreel of religieus een zekere laksheid permitteerden.

De kunst die hem boeide was het Vlaams impressionisme, dat geboren werd in zijn streek tijdens zijn jeugdjaaren. Van het dialect van de mensen met wie hij toen omging, bleven de warme klanken over in zijn omgangstaal. Zijn ontspanning zocht hij in de boeken, vooral in de historische literatuur, in het gezellig samenzijn en praten met familie of vrienden en bij zijn paarden. Zo kwam de figuur van professor van der Schueren voor mij en voor vele anderen over als een sterke persoonlijkheid, die niet steeds genegenheid, maar bij allen eerbied afdwong.

Door zijn houding tegenover de ziekte die hem gedurende zijn vier laatste levensjaren in haar greep had, heeft hij op een unieke manier de waarachtigheid van zijn hele leven en streven geaffirmeerd en bij ons allen bewondering opgewekt. Toevallig kwam hij door zijn hobby, het paardrijden, op de hoogte van zijn ziekte-toestand, die hij niet kon vermoeden omdat hij zich fysisch goed gevoelde. Een val van zijn paard, voor hem een banale gebeurtenis, bracht hem voor een radiologisch onderzoek naar de kliniek, waar, naast een beenfractuur, de diagnose gesteld werd van een ziekte waarvan het verder verloop geen twijfel liet.

Professor van der Schueren wist wat hem te wachten stond vanuit de ondervinding in zijn geneeskundige praktijk, waar hij vele dergelijke gevallen behandeld had : een geleidelijke aftakeling op min of meer lange termijn, met het gevaar voor verwickelingen, die het leven ondraaglijk maken. Hij heeft zelf de evolutie van zijn ziekte van dichtbij gevolgd en mee de beslissingen voor de behandeling genomen. Hij heeft zijn taak normaal voortgezet, verder plannen gemaakt en gewerkt. Voor zichzelf en voor de anderen heeft hij zijn ziekte-toestand eenvoudigweg genegeerd.

Tengevolge van pijn en totale uitputting werd hij er enkele maanden geleden toe gedwongen zijn activiteiten buitenshuis stop te zetten. Hij heeft dan verder gecoördineerd, geregeld en bestuurd vanuit zijn ziektkamer, tenminste gedurende de dagen dat hij niet in stervensgevaar verkeerde. Tot zijn laatste dag heeft hij teksten opgesteld over de geschiedenis van de universitaire klinieken, precies alsof nog een heel leven vóór hem lag en hij een toekomst moest voorbereiden. In die lange periode heeft hij nooit geklaagd over het hopeloze van zijn toestand, wel zijn bezoekers opgemonderd en aangespoord om de werking van zijn dienst, de faculteit der Geneeskunde en de universiteit te verbeteren.

Op de muren van de dissectiezaal voor de kandidaturen geneeskunde had professor Van der Schueren een spreuk van Horatius laten aanbrengen : «non omnis moriar», «ik zal niet volledig sterven». Met deze overtuiging heeft hij geleefd, zowel door het geloof in een leven hiernamàals als door zijn verwezenlijkingen die blijvend zijn en waarlangs hij verder onder ons blijft leven. Vooreerst in de herinnering van zijn

duizenden oudstudenten, die hij met zijn cursus in de anatomie voor het eerst in contact bracht met de geneeskunde ; ook van de talrijke specialisten die hij opleidde in de radiobiologie en de radiotherapie. Over hun lot en hun vorming heeft hij zich steeds bekommerd, meer dan de meeste van zijn collega's. Hij bouwde het nieuw anatomisch instituut en bracht leven in het onderwijs van een zeer belangrijke, maar soms saaie materie van de anatomie door het ontwerpen van een unieke collectie gekleurde platen en modellen.

Verder zorgde hij tot vóór enkele maanden voor de stage van onze studenten en nam hij het initiatief voor de oprichting van de Cremecs, de centra voor klinische opleiding buiten Leuven.

Aan hem hebben wij de uitbouw te danken van onze nederlandstalige faculteit Geneeskunde. Als adviseur van mgr. H. Van Waeyenbergh kon hij deze ervan overtuigen na de tweede wereldoorlog jonge Vlamingen te benoemen op de meest verantwoordelijke posten in de faculteit en het ziekenhuis. Vele van onze collega's hebben aan hem hun universitaire loopbaan te danken. Gelijktijdig bouwde hij als geneesheer-directeur van het Medisch Centrum de hele administratie uit van de ziekenhuizen, bouwde hij nieuwe klinieken en nam het initiatief voor de expansie buiten de Leuvense stadskern, hetgeen later leidde tot het project Gasthuisberg.

De dienst van gezwelziekten werd door hem opgericht en geleid. Hij zorgde voor een belangrijke infrastructuur, waardoor deze dienst zich ontwikkelde tot één van de belangrijkste centra in het land.

Met professor Malengrau stichtte hij de universiteit Lovanium in het toenmalige Belgisch Kongo. Hij zorgde voor de eerste generatie professoren die in onze vroegere kolonie het onderwijs en het onderzoek zouden opnemen en maakte er de plannen voor onderwijsprogramma's en gebouwen.

Dit is, in enkele trekken geschetst, wat professor van der Schueren realiseerde voor onze universiteit. Daarnaast trad hij actief op in verschillende nationale en internationale wetenschappelijke genootschappen, was hij beheerder of raadgever van diverse medico-sociale organisaties. Overal zal zijn heengaan als een leegte worden gevoeld.

Voor dit belangrijke levenswerk is de universiteit hem dankbaarheid verschuldigd, dankbaarheid waarvan ze tijdens zijn leven misschien te weinig blijk heeft gegeven. Hij werd nooit gehuldigd, kende veel ontgoochelingen en moest zijn initiatieven steeds met hardnekkigheid verdedigen, zowel tegen de universitaire overheid als tegen de inertie van zijn collega's. Hij was een vechter, die hard kon optreden tegen hen die zijn plannen dwarsboomden en die daarbij ook zelf klappen kreeg, het lot van allen die uitsteken en verantwoordelijkheid dragen.

Mevrouw van der Schueren, voor u zal het heengaan van uw echtgenoot eenzaamheid brengen. U hebt intens zijn leven meegeleefd en uw man terzijde gestaan bij het vervullen van zijn taak. Met uw vriendelijkheid hebt u er dikwijls toe bijgedragen bij de bezoekers in uw gastvrij huis onwil of onverschilligheid tegenover zijn plannen te doen omslaan tot sympathie en actieve inzet. De universiteit is u dankbaar, ze deelt in uw leed en wenst u veel moed.